

سید جمیل احمد رضوی*

مخطوطات تقویم و ستارہ شناسی

(کتابیاتی جائزہ)

اس جائزے میں لاہور کی دو لائبریریوں پنجاب یونیورسٹی لائبریری ، پنجاب پبلک لائبریری کے علاوہ مولوی محمد شفیع مرحوم کے ذاتی کتاب خانے (حصہ فارسی) کو بھی شامل کیا گیا ہے۔ جائزہ عربی اور فارسی کے خطی نسخوں پر مشتمل ہے۔ موضوع تقویم ، نجوم ، ہیئت ، اسطرلاب اور دیگر آلات فلکی پر مشتمل ہے۔ پنجاب یونیورسٹی لائبریری میں ایک سو دس ، پنجاب پبلک لائبریری میں ستائیس اور مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری میں سات مخطوطے موجود ہیں۔ اس طرح کل اندراجات کی تعداد ایک سو چالیس بنتی ہے۔ زبانوں کے اعتبار سے تجزیہ کیا جائے تو فارسی میں ایک سو بارہ اور عربی میں بتیس ہیں۔

جائزے میں مخطوطات کی ترتیب عنوان کے لحاظ سے الفبائی ہے اور تعارف مندرجہ ذیل تفصیلات پر مشتمل ہے :

- (۱) عنوان مخطوطہ - (ب) طلب نمبر (Call No.) - (ج) مصنف - (د) اوراق - (۵) سطور - (و) تقطیع - (ز) خط - (ح) کاتب - (ط) تاریخ کتابت - (ی) آغاز - (ک) زبان (اگر عربی میں ہے) - (ل) لائبریری کا نام جس میں مخطوطہ موجود ہے - (م) اگر مخطوطے میں کوئی خاص ندرت ہے تو اس کا ذکر بھی کر دیا ہے۔

(Ph III 146
2546)

۱۔ احکام الاعوام

مصنف : علی شاہ بن محمد بن ہاشم المعروف بعلاء المنجم
اوراق : ۷۵
خط : شکستہ آمیز
سطور : ۱۷
کاتب : قطب الدین صدیقی از شکار پور
تقطیع : ۱۹ × ۲۹ سم
(ضلع مظفر نگر)

تاریخ کتابت : ۱۲۳۸ھ

آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی رسولہ محمد وآلہ اجمعین ،

*اسسٹنٹ لائبریرین ، پنجاب یونیورسٹی لائبریری ، لاہور۔

اما بعد چنین گوید مؤلف این کلام و مصنف این احکام العبد الفقیر علی شاہ بن محمد بن ہاشم الخوارزمی المعروف بعلاء المنجم البخاری کہ جمع کردم از کتب استادان اصحاب احکام . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲- احوال موالید و احکام آن

۵۲۰ سعید
۵۲۰ اشجا

مصنف : محمد سعید بن نور اللہ الحسنی (گیارہویں صدی ہجری عہد جہانگیری)

اوراق : ۴۲ خط : شکستہ آمیز تحریر خام

سطور : ۱۶ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۵ × ۲۱ سم تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : ابتدای کلام بنام حکیم علامن (علامی) سزد کہ اتمام بدر اظہار ہلال و انتظام احوال ماہ و سال از صنائع حکمت کاملہ اوست . . .

(پنجاب پبلک لائبریری)

۳- اختر قلیچ خانی

مصنف : شیر محمد ہزاری (قرن یازدہم ہجری ، ہزارہ کے رہنے والے ، ہزاری بن حسین کے طور پر معروف تھے)

اوراق : ۲۵ خط : نستعلیق شکستہ آمیز

سطور : ۱۴ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۵ × ۲ سم تاریخ کتابت : غالباً اواخر قرن سیزدہم ہجری

آغاز : حمد حق را کہ آسمان افراخت انجم از [نور خود] ستور ساخت -

دیباچہ کتاب میں مؤلف نے قلیچ خان کی مدح کی ہے اور کتاب کو اسی سے منسوب کیا ہے - قلیچ خان عہد اکبری کے چار ہزاری منصب دار تھے ، ۱۰۶۵ھ میں وفات پائی -

(پنجاب پبلک لائبریری)

۴- اختر ہزاری (منظوم)

(در علم ستارگان و نجوم وغیرہ مشتمل بر ہفت اختر)

مصنف : شیر محمد ہزاری ابن حسین منجم ، بتاریخ رجب ۱۰۰۲ھ / مارچ ۱۵۹۴ء

اوراق : ۱۶ خط : نسخ

سطور : ۱۹ کاتب : غلام حسین بن محکم الدین

تقطیع : ۱۵ × ۲۵ سم تاریخ کتابت : ۱۲۷۹ھ / ۱۸۶۲ء

آغاز: حمد حق را کہ آسان افراخت انجیم از نور خود منور ساخت
آفریده چهار طبع ازان کرده ابداع کائنات ازان
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵- ایضاً

اوراق: ۱۳ (ناقص الاول) خط: نستعلیق
سطور: ۱۶ کاتب: نامعلوم
تقطیع: ۲۳×۱۴سم تاریخ کتابت: نامعلوم
آغاز: زیر شان آسان کیوان دان تخت وی چرخ مشتری میخوان
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶- ایضاً

اوراق: ۲۲ خط: نستعلیق
سطور: ۱۷ کاتب: نامعلوم
تقطیع: ۲۵×۱۵سم تاریخ کتابت: قرن سیزدهم ہجری
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۷- ایضاً

اوراق: ۱۸ خط: نستعلیق
سطور: ۱۳ کاتب: نامعلوم
تقطیع: ۲۰×۱۴سم تاریخ کتابت: نامعلوم (غالباً اوائل قرن
سیزدهم ہجری)
(پنجاب پبلک لائبریری)

۸- استخراج تقویمات

مرتب: وتھل داس گردهان داس (؟)
اوراق: ۷۵ خط: نستعلیق (مائل بہ شکستہ)
سطور: مختلف کاتب: مرتب (؟)
تقطیع: ۳۲×۲۱سم تاریخ کتابت: نامعلوم
آغاز: استخراج تقویم آفتاب بتاریخ ۲۷ ماہ صفر ۱۲۶۱ھ... مطابق ۱۳ محمہ شاہی...
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Ph III 132)
2011

(Ph III 101)
1782

۹- اصطراب

مصنف :	نامعلوم	خط :	نستعلیق
اوراق :	۴۵ (ناقص الاول)	کاتب :	نامعلوم
سطور :	۱۵	تاریخ کتابت :	نامعلوم
تقطیع :	۱۲ × ۲۱ س م		

آغاز: ... و ہم از مرکز خطی دیگر بر خط اول اخراج کنند تا مقاطع طرفین آن دائره شود بالضروره محیط دائره حلقه باین دو خط بچهار قسم متساوی شود ...
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

بیست باب پیرجندی دیکھیے

رسالہ در صنعت اصطراب از پیرجندی

(۲۳۵)
۳۱۷

۱۰- بیست باب در معرفت اصطراب

مصنف :	نصیر الدین طوسی (۱۲۰۰-۱۲۷۳ء)	خط :	نستعلیق
اوراق :	۳۷	کاتب :	نامعلوم
سطور :	۱۱	تاریخ کتابت :	قرن دوازدهم هجری
تقطیع :	۱۵ × ۹۴۵ س م		

آغاز: الحمد لله رب العالمین حمد الشاکرین ، اما بعد این مختصر بیست در معرفت اصطراب ... مشتمل است بر بیست باب - اول در معرفت القاب و آلات و خطوط و دوائر اصطراب - آنچه علاقه در وی است حلقه بود و آنچه حلقه در وی است آنرا عروه گویند ... (ایران میں طبع ہو چکی ہے)
(مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری)

۱۱- بیست باب در معرفت اصطراب

یا

رسالہ در معرفت اصطراب (۵۴۱، ۵۲۲ نصیر)

مصنف :	نصیر الدین ابو جعفر محمد بن محمد بن الحسن الطوسی (۶۰۷-۵۶۷ھ)	خط :	نستعلیق شکستہ آمیز
اوراق :	۲۲	کاتب :	نامعلوم
سطور :	۹	تاریخ کتابت :	اوائل قرن سیزدهم
تقطیع :	۲۰ × ۱۳۴۵ س م		هجری

حمد و صلوات کے بعد اصل کتاب اس طرح شروع ہوتی ہے :

آغاز : بعد ذلک این نسخہ مشتمل بر بیست باب است ، اول در معرفت القاب آلات و خطوط و دوائر اصطرلاب ...

(پنجاب پبلک لائبریری)

(۳۲ ایل/۱۳۱۳)

۱۲- ایضاً

اوراق : ۲۳ : خط : نستعلیق
سطور : ۱۳ : کاتب : نا معلوم
تقطیع : ۱۵×۲۱ س م : تاریخ کتابت : ۱۲۳۲ھ

آغاز : این مختصریست در معرفت اصطرلاب از تصانیف استاد المحققین نصیر الملة والدین محمد الطوسی مشتمل بر بیست باب ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۱۵۹۰/۳۶۳۰)

۱۳- ایضاً

اوراق : ۲۱ : خط : نسخ
سطور : ۱۷ : کاتب : نا معلوم
تقطیع : ۱۵×۲۲ س م : تاریخ کتابت : قرن یازدهم ہجری

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۱۹۳۰۶/۳۹۳۲)

۱۴- ایضاً

اوراق : ۳۵ تا ۶۳ : خط : نستعلیق
سطور : ۱۷ : کاتب : نا معلوم
تقطیع : ۱۷×۲۶ س م : تاریخ کتابت : ۵ رجب ۱۲۲۶ھ / ۲۶ ژوئہ ۱۸۱۱ء

آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوة علی محمد و اله اجمعین ، بدانکہ این مختصریست در معرفت اصطرلاب از تصانیف استاد الدنيا و علامة العالم نصیر الدین الطوسی رحمة الله عليه ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

((۲) ۵۳۱ ، ۵۲۲ نصیر (۲))

۱۵- ایضاً

اوراق : ۶۲ : خط : نستعلیق روشن
سطور : ۱۱ : کاتب : محمد عتیق الله
تقطیع : ۱۶×۲۰۵ س م : تاریخ کتابت : ۹ ذی الحجہ ۱۳۲۸ھ

در بلده لکھنؤ

(پنجاب پبلک لائبریری)

(Ph III 84
2000)

۱۶۔ ایضاً

اوراق :	۵۵ ب تا ۶۶ ا	خط :	نستعلیق
سطور :	۱۷	کاتب :	نا معلوم
تقطیع :	۱۵ × ۲۴ س م	تاریخ کتابت :	نا معلوم

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Ph III 84
2000)

۱۷۔ پنجاه باب سلطانی

مصنف :	شرف الدین الحسینی	خط :	نستعلیق
اوراق :	۵۰ (ناقص الاخر)	کاتب :	نا معلوم
سطور :	۱۷	تاریخ کتابت :	نا معلوم
تقطیع :	۱۵ × ۲۴ س م		

آغاز : حمد و ثنای بی حد حضرت واجب التعظیم را جل جلالہ کہ آسمان دل عارفان را بانوار کواکب معانی مزین کرده و آفتاب توحید را از قلوب اصحاب حکمت و از باب معرفت طالع گردانیدہ و منجم عقل را کہ خطوط و اشکال و براہین لوح محفوظ است . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۵۲۰ طوسی)

۱۸۔ تحریر المجسطی

مصنف :	نصیر الدین طوسی ، م ۵۶۷۲	خط :	نستعلیق
اوراق :	۲۵۸ (صفحات)	کاتب :	غلام غوث ابن مولوی
سطور :	۱۵		محمد عالم کہوڑوی
تقطیع :	۱۹ × ۳۰ س م	تاریخ کتابت :	۱۲۹۸ھ

آغاز : احمد الله مبدأ کل مبدأ و غایة کل غایة . . . (عربی)

اصل کتاب مجسطی (بکسر اول و ثانی) حکیم یونانی بطلمیوس القلونی (المقدونی؟) کی تصنیف ہے . . . حنین ابن اسحاق نے اس کو یونانی سے عربی میں منتقل کیا . . . نصیر الدین طوسی نے اس کی ترتیب و تشکیل کے بعد کتابی صورت میں پیش کیا - (پنجاب پبلک لائبریری)

۱۹- تحفه حاتمی

با

رساله در اعمال اضطراب

(۳۳ ایل/۸۳۱۶)

مصنف :	بهاء الدین عاملی	خط :	نستعلیق
اوراق :	۳۳	کاتب :	نا معلوم
سطور :	۱۳	تاریخ کتابت :	۵۱۲۳۲
تقطیع :	۱۵×۲۱ س م		

آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خاتم الانبیاء والمرسلین
محمد وآله الطاهریں . . . اما بعد چون درین والا ملکوت . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۰- التحفة الشاهية فی الهيئة

(A-31)
(8607)

مصنف :	قطب الدین محمود بن مسعود بن مصلح الفارسی معروف به قطب شیرازی	خط :	نستعلیق
اوراق :	۱۸۶	کاتب :	قادر بخش
سطور :	۱۹	تاریخ کتابت :	۵۱۲۳۱
تقطیع :	۱۶×۲۵		

آغاز : خیر المبادی ما زین بالحمد الواهب (لواهب) القوة علی حمده وثنی
بالصلوة علی نبیه وعبده و علی اله الطیبین الطاهریں . . . فالحمد لله و علی عبادہ
الذین اصطفی خصوصاً علی محمد المصطفی و اله المجتبی . . . (عربی)
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۱- ایضاً

(۵۲۰ قطب)

اوراق :	۱۶۳	خط :	نسخ و نستعلیق
سطور :	۲۳	کاتب :	محمد جمال الدین
تقطیع :	۱۴۰۵×۲۹ س م	تاریخ کتابت :	نا معلوم

(پنجاب پبلک لائبریری)

۲۲- تحفه اللہو (منظوم)

(ش ۵۴۳۱/۲۳۱۲/۳)

(در علم نجوم و ہیئت ، با مقدمه منثور)

مصنف :	خواجہ بزرجمهر	خط :	نستعلیق
اوراق :	۲۱ ب تا ۲۵	کاتب :	نا معلوم

سطور : ۱۵ تاریخ کتابت : نامعلوم

تقطیع : ۲۰.۴۵ × ۱۴ م

آغاز : شکر و سپاس مر حضرت بادشاهی را کہ انسان را زیرک جمیع علوم گردانید . . .

ای کہ از هر ہنر خبرداری در کف دست خویش زر داری

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

($\frac{\text{Arh III 129}}{857}$)

۲۳۔ التذکرۃ النصیریۃ

مصنف : نصیر الدین ابو جعفر بن محمد بن الطوسی ، م ۵۶۷۲

اوراق : ۳۸ خط : نیم شکستہ

سطور : ۱۸ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۵ × ۳۰ م تاریخ کتابت : ۵۱۲۰۶

آغاز : الحمد لله المفیض الخیر و سلمہم الصواب و الصلوٰۃ علی محمد المنعوت

بفضل الخطاب و علی الہ خیر آل و علی اصحابہ خیر اصحاب . . . (ایران میں طبع ہو

چکی ہے) (عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۱۵۳۱/۴۵۸۱)

۲۴۔ ترجمہ سرِ مکتوم

(در علم نجوم وغیرہ)

مصنف : امام فخر الدین رازی

اوراق : ۱۹۵ خط : نستعلیق مائل بہ نسخ

سطور : ۲۱ کاتب : زاہد ابن عیداللہ انصاری

تقطیع : ۲۴ × ۱۴ م تاریخ کتابت : ۱۷ ذی الحجہ ۱۰۱۳ / ۲۶ اپریل

۶۱۶۰۵

مترجم گمنامی کہ در عہد ایلتمش (۵۶۰-۵۶۳/۱۰۲۱-۱۰۲۵) زندگی

سیر کرد بدستور رکن الدین فیروز شاہ کہ بعدہا او نیز برای مدت یک سال

از ۶۳۳-۶۳۴ بر تخت سلطنت دہلی جلوس کردہ بود ، ترجمہ کرد۔

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیعد مر واجب الوجود را کہ جملہ موجودات از فیض

جود بی علت اوست و شکر و سپاس مدعی را کہ امتزاج روح لطیف با جسم کثیف

مقتضی ارادت بی ہمت . . . اوست . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۵- ترجمہ صور الکواکب (ش ۵۲۳۳/۲۲۳۳)

(در علم نجوم و ہیئت با ۳۲ تصویر میاہ قلم)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۷۵ (ناقص الاوسط)
سطور : ۱۳
تقطیع : ۱۵ × ۲۱ س م
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : ہر گاہ کہ فارغ شدیم از صوری کہ نصف شالی کرہ اند و اعداد و مواضع آن شروع کنیم در صور منطقۃ البروج و آن دوازده اند . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۶- تسہیل زیچ محمد شاہی (Ph III 76 / 1998)

مصنف : مہارت خان
اوراق : ۲۷۹ (ناقص الآخر)
سطور : ۲۵
تقطیع : ۲۵ × ۳۶ س م
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : ثنای بسیار و حمد بیشمار حکیمی را کہ را صد حکمت . . . یرفع السموات بغیر عمد دلیل است لامع و مہاس بقیاس مہندسی را کہ انواع نجوم ثاقبہ ببراہین ساطع از مطالع انا زینا السماء الدنیا بزینۃ الکواکب . . . اما بعد چنین گوید احوج خلق اللہ المنان بن عظیم الدین محمد خان عبداللہ المخاطب بہ . . . ہاربخان . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۷- تشریح الافلاک (Arb III 179 / 1746)

مصنف : بہاء الدین محمد حسین بن عبدالصمد الجارثی العالی ، م ۱۰۱۳ ہ
اوراق : ۱۷۸-۱۷۰
سطور : ۱۵
تقطیع : ۱۵ × ۲۵ س م
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : ربنا ما خلقت هذا باطلا ، سبحنک فقنا عذاب النار واجعلنا من السفکرین فی خلق السموات و الارض اختلاف اللیل و النهار و صل علی بدر سہاء النبوة و مرکز دائرۃ الفتوة حبیبک محمد النبی المختار والہ فلک بروج الولاية . . . (عربی)

(ہندوستان میں طبع ہوئی)
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۲۹۹۱)

۲۸- ایضاً

خط : نسخ

اوراق : ۳۱ تا ۴۰

کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۴

تاریخ کتابت : نامعلوم

تقطیع : ۲۵ × ۱۷ س م

(عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۵۲۰ عاملی)

۲۹- ایضاً

خط : نستعلیق

اوراق : ۱۳

کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۳

تاریخ کتابت : نامعلوم

تقطیع : ۲۶ × ۱۷ س م

(عربی)

(پنجاب پبلک لائبریری)

(Aph III 34
150)

۳۰- تقویم ۱۲۶۰ھ

(۱۲۵۱/۱۸۸۴/۱۹۰۱ سمت)

مصنف : بسم الله بیگ ولد مرزا زین العابدین ولد مرزا محمد علی ولد افضل المهندسین
مرزا خیر الله

خط : نسخ (شکستہ آمیز)

اوراق : ۱۵

کاتب : نامعلوم

سطور : ۲۶

تاریخ کتابت : ۱۲۶۰ھ (۴)

تقطیع : ۳۰ × ۱۸ س م

آغاز : چون تعویذ آفتاب عالمتاب روز چہار شنبہ سلخ ہلالی شہر صفر المظفر

۱۲۶۰ ہجری قدسی ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۵۲۰ خضری)

۳۱- التکملة

مصنف : محمد بن احمد الخضری الملقب بہ ملا شمس الدین (یکی از فضلائے قرن
۴۶۴ ہجری)

خط : نستعلیق شکستہ و پختہ

اوراق : ۲۷۹

کاتب : محمد جمال الدین علی الحسینی

سطور : ۱۹

(در شہر لاہور)

تقطیع : ۱۳ × ۲۲۰۵ م م تاریخ کتابت : ۱۲۷۳ھ
 آغاز : تعالیت یاذا العرش الاعلیٰ و ما اعظم شأنک . . . (عربی)
 (پنجاب پبلک لائبریری)

۳۲- جامع احکام النجوم

(Aph III 29 / 146)

مصنف : ابوالحسن بن انقاسم البیهقی
 خط : نستعلیق
 اوراق : ۷۴
 کاتب : شیام سنگھ (؟)
 سطور : ۱۵
 تاریخ کتابت : نامعلوم
 تقطیع : ۱۶ × ۲۱ م م
 (مالک کتاب بدھا مل منجم کی
 مہر آخر میں ثبت ہے)
 آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوٰۃ علی . . . محمد والہ الاخیار واصحابہ
 الابرار چنین گوید خواجہ اجل . . .
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

جامع بہادر خانی از غلام حسین بن فتح محمد دیکھیے

مفتاح الرصد از غلام حسین بن فتح محمد

۳۳- جنتری

(ش ۵۷۱۷/۲۳۹۸)

(تقویم سال ہجری ، عیسوی و بکرسی برائے سال ۱۸۳۸ء)

مصنف : نامعلوم
 خط : نستعلیق
 اوراق : ۱۲
 کاتب : نامعلوم
 سطور : ۱۹
 تاریخ کتابت : ۱۸۳۸ء/۶/۱۲۵۴ھ
 تقطیع : ۲۱ × ۳۰ م م
 آغاز : نقشہ جنتری من ابتدای ماہ جنوری ۱۸۳۸ء لغایت آخر ماہ دسمبر . . .
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۳۴- العاشیة علی شرح الملخص

(Arh III 102 B / 919)

مصنف : ابو العلاء بن محمد بن حسین البیرجندی الحنفی ، م ۹۳۲ھ
 خط : شکستہ
 اوراق : ۷۲
 کاتب : نامعلوم
 سطور : ۲۱
 تاریخ کتابت : نامعلوم
 تقطیع : ۱۳ × ۲۳ م م
 آغاز : . . . الله یفتح الامور و بحمدہ ینشرح الصدور الحمد لله المشارق و المغارب

مزين السماء الدنيا بزينة الكواكب . . . (عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۳۸۸۹/۱۸۷۱)

۳۵- ایضاً

اوراق : ۱۱۲ (ناقص الاخر)

خط : نم شکسته

سطور : ۱۹

کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۲۱ × ۱۴ سم

تاریخ کتابت : نامعلوم

(عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۳۶- خلاصة التنجيم و برهان التوقيت

($\frac{۲۴۲}{۳۲۱}$)

مصنف : غياث الدين على بن كمال الدين حسين بن على اميران الحسينى الاصفهاني

اوراق : ۳۶

خط : نستعلیق

سطور : ۹

کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۴ × ۱۰ سم

تاریخ کتابت : نامعلوم (تاریخ تالیف ۵۸۶۹ھ)

(۵۱۴۶۴)

آغاز : مقدس ذاتی کہ حرکات سہاوت و سیارات روشن تر دلیلی بر قدیمیت افعال اوست و امتزاجات کیفیات عناصر کہ اسماء مرکبات واقف اند قاطع تر برہانی برازلیت و ابدیت آثار اوست . . .

(مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری)

۳۷- دستور علم المیقات

($\frac{\text{Arh III 187 A}}{2299}$)

مصنف : علامہ رضوان آفندی (؟)

اوراق : ۶۸

خط : نسخ

سطور : ۲۵

کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۲۱ × ۱۶ سم

تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : الحمد لله الذی زین السماء بالکواکب و سیرها بقدرته . . . (عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۳۸- دلہسند یعنی رسالہ در علم نجوم

($\frac{\text{Aph III 25}}{143}$)

مصنف : پنڈت راج نیمدھر

خط : نستعلیق

اوراق : ۱۶۷ (صفحات)

کاتب : سالک (مالک) رام

تاریخ کتابت : ۱۲۲۹ھ

سطور : ۱۲

تقطیع : ۱۲×۲۱ سم

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد مر صانعی را . . . و سقف فلک باجرام کواکب
منقش ساخته او و درودِ نامحدود بران سرور کائنات کہ بنای خانہٴ اسلام استحکام
ازو یافته . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۵۲۰ اشجا
۵۲۰ حسن)

۳۹. دلیل المنجمین

مؤلف : حسن بن شجاع محمد بن الحسن الحافظ التونی

اوراق : ۱۶ خط : نستعلیق شکستہ آمیز

سطور : ۱۹ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۵×۲۱۴۵ سم تاریخ کتابت : نامعلوم (مکتوبہ بمہد حاضر)

آغاز : الحمد لله الاحد الحكيم اللطيف الذي خلق القوى و الضعيف و الصلوة
على محمد . . .
(پنجاب پبلک لائبریری)

(۵۲۰ ربع)

۴۰. ربع مجیب

مصنف : نامعلوم خط : نستعلیق

اوراق : ۶۰ کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۱ تاریخ کتابت : ۲ ماہ ماگھ سمت ۱۹۱۱ ب حسب

تقطیع : ۱۵×۲۲۴۵ سم ارشاد فقیر سید جمال الدین بخاری

آغاز بعد البسملة : در معرفت عمل ربع مجیب آفاق کہ آن را دستور خوانند . . .
(مطبوعہ نسخہ معلوم یا موجود نہیں ہے)

(پنجاب پبلک لائبریری)

(۲۳۶
۳۱۶)

۴۱. رسالہ اشجار و اثار

مصنف : علاء الدین علی شاہ ابن محمد بن قاسم خوارزمی معروف بہ علاء البخاری

(۶۱۲۲۶ - در حدود ۱۲۹۶ھ)

اوراق : ۳۱۷ خط : نسخ

سطور : ۱۸ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۲×۱۸۴۵ سم تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : حمد و ثنا آفریدگاری را کہ افلاک و دوایر و نجوم و سوایر بیانرید شکر و

سپاس واجب الوجودی را کہ عناصر ارکان در وجود آورد . . .

(۱۹۰۳ء میں لکھنؤ میں طبع ہوئی)

(مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری)

۴۲۔ رسالہ اصطراب

(۵۲۴۴۱ / اصطراب)

مصنف : نامعلوم خط : نستعلیق شکستہ

اوراق : ۱۱ کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۵ تاریخ کتابت : نامعلوم (غالباً اواخر قرن یازدہم)

تقطیع : ۱۸ × ۱۱ س م (ہجری)

آغاز : الحمد للہ بلیق جلالہ . . . (عربی)

(پنجاب بیلک لائبریری)

۴۳۔ رسالہ اصطراب ذوقی

مصنف : قاسم علی خط : نستعلیق (مائل بہ نسخ)

اوراق : ۱۲۳ ب تا ۱۳۱ ج کاتب : نامعلوم

سطور : ۲۸ تاریخ کتابت : نامعلوم

تقطیع : ۲۳ × ۱۵ س م

آغاز : سبحانک اللہم یا فاطر السموات والعرش العظیم . . . والصلوة علی

حبیبک عین اعیان اهل الکمال والہ الذین . . . ہم البروج الاثنا عشر فی الفلک

الدوار . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۴۴۔ رسالہ تقویم

(ش ۵۰۲۶/۲۰۱۳)

مصنف : محمد غیاث الدین خط : نسخ

اوراق : ۲۲ کاتب : نامعلوم

سطور : ۲۴ تاریخ کتابت : بعد از ۱۲۷۳ھ/۱۸۵۶ء

تقطیع : ۲۷ × ۱۵ س م

آغاز : بعد از حمد و صلوات میگوید محمد غیاث الدین کہ آجیہ حقیقت تاریخات

از آئین اکبری و در رسالہ قاضی نجم الدین خان و دیگر رسائل و تقاویم و زیجات و

کتب تواریخ بوضوح پیوستہ بسبیل اختصار اینست و تعریف تاریخ چنین کردہ اند یوم

معلوم بتسب الیہ زمان یاقی علیہ . . .

اسی جلد میں مصنف کی ایک اور کتاب بعنوان : منهاج العروض مجلد ہے ۔ اس

پر تاریخ کتابت ۱۲۷۳ ہجری ہوئی ہے۔ اس کے آخر میں رسالہ تقویم ہے۔
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۳۵۔ رسالہ تقویم المحسنین (Ph III 145) 2545

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۱۰۸ تا ۱۳۸ (ناقص الاخر) کاتب : نامعلوم
سطور : ۱۵ تاریخ کتابت : نامعلوم
تقطیع : ۱۵ × ۲۵ س م

آغاز : الحمد لله الذي خلقنا في احسن التقويم وهدانا للذين القويم و التهج
المستقيم ، والشكر للواهب حيوۃ العالمين ، و ناظم السموات والارضين . . . چون
میدیم کہ جمعی کثیر از خواص و انام و بسیاری از عوام در اکثر مطالب و مهام
بواسطہ ملاحظہ ساعات و ایام رجوع میکنند بتقویم منجان و ملتفت نمیشوند بآنچه کہ
مروست از آئمہ کرام علیہم السلام . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۳۶۔ رسالہ حدیث روز (۲۳۶) ۱۰

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۴ (ناقص الاخر) کاتب : نامعلوم
سطور : ۱۲ تاریخ کتابت : قرن دوازدهم هجری
تقطیع : ۱۱ × ۱۷ س م

آغاز : بسم الله الرحمن الرحيم : از اخبار محمد مصطفی صلی الله علیہ وسلم و
علی آلہ و اصحابہ اجمعین ، اول روز از ماہ نیک است . . . خدایتعالی مر آدم پیامبر
علیہ السلام را پیا فرید . . .

(مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری)

۳۷۔ رسالہ در اعمال ربیع مجیب (۸۳۱/۷ ایل ۳۵)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۲۰ کاتب : نامعلوم
سطور : ۱۳ تاریخ کتابت : ۱۲۳۲ (۹)
تقطیع : ۱۵ × ۲۱ س م

آغاز : الحمد الذي جعل العلم شمساً و حرس من كسوف شعاعه . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۳۸- رساله در اعمال ربيع مجرب (۳۷ ايل/۸۳۱۹)

مصنف :	نا معلوم	خط :	نستعليق
اوراق :	۲۶	کاتب :	نا معلوم
سطور :	۱۳	تاریخ کتابت :	۵۱۲۳۲
تقطيع :	۱۵×۲۱ س م		

آغاز: فصل اول در القاب آلات و خطوط ربيع آنچه از مرکز ربيع در کشيده اند
خيط است و عقده روان که بر خيط بسته اند . . .

(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

۳۹- رساله در بیان اصطلاحات اهل نجوم

(ش ۲/۲۳۶۸/۵۶۸۷)

(در اصطلاحات نجوم با توضیحات آنها بفارسی و اردو)

مصنف :	نا معلوم	خط :	نستعليق
اوراق :	۲۲۱	کاتب :	نا معلوم
سطور :	مختلف	تاریخ کتابت :	در حدود ۵۱۲۳۲/
تقطيع :	۱۱×۲۰ س م		۶۱۹۱۳

آغاز : . . . اولاً خامه را که بردارم عدد افلاک انجمنش آرم
(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

۵۰- رساله در بیان علم نجوم

(ملخص کتاب سر المکتوم)
($\frac{\text{Ph III 130}}{2003}$)

مصنف :	نا معلوم	خط :	نستعليق
اوراق :	۱ تا ۷۹	کاتب :	بودها مل
سطور :	۱۹	تاریخ کتابت :	سمت ۱۸۹۵ من راجه
تقطيع :	۱۷×۲۵ س م		و کرمات

آغاز: الحمد لله الذي احاطه بكل شئني علمه . . . والصلوة على نبي الرحمة و
شفيع الامم محمد وآله الطاهرين، اما بعد اين رساله ايست در بيان علم نجوم که ملخص
شده از کتاب سر المکتوم . . .

(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

۵۱۔ رسالہ در بیان هیات عالم سفلی و علوی (۵۲۳ مجید)

- مصنف : عبدالمجید بن قطب الدین (اواخر قرن دہم ہجری کا ایک ستارہ شناس)
 اوراق : ۱۲ : خط : نستعلیق
 سطور : ۱۷ : کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۱۹۴۵ × ۱۵۵۵ س م تاریخ کتابت : ۱۳۳۰ھ در شہر گڑھ
 آغاز : اما بعد معروض می دارد محرر این رسالہ اضعف العباد الطیبین ...
 یہ تقویمی معلومات کا ایک مفید اور دلچسپ مجموعہ ہے - سنہ اکبری (الہی)
 کے اجرائی مختصر کیفیت بھی مذکور ہے -
 (پنجاب پبلک لائبریری)

۵۲۔ رسالہ در تسطیح و تخطیط

(در لن مقنطرات ؟ و صنعت اصطربلاب) (ش ۳۴۰۱/۲۹۷)

- مصنف : میر غیاث الدین منصور (؟) م ۱۵۴۱/۸۹۴۸
 اوراق : ۱۲۷ : خط : نستعلیق
 سطور : ۱۴ : کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۱۶ × ۲۴ س م تاریخ کتابت : نامعلوم
 آغاز : ... بخط منحنی مرسم می باشند و این اختلاف بسبب تسطیح کرہ
 مستظہر میگردد ...
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵۳۔ رسالہ در سوالات اصطربلاب (ش ۵۰۷۶/۲۰۶۴/۳)

- مصنف : نامعلوم
 اوراق : ۲۶ : خط : نسخ شکستہ آمیز
 سطور : ۲۶ : کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۱۵ × ۲۱ س م تاریخ کتابت : قرن یازدہم ہجری (؟)
 آغاز : این کتاب دانش درین چہار صد و ہشتاد سوال است باچہار صد و ہشتاد
 جواب ... مجلس اول در چگونگی اصطربلاب و عدد اعضا والقاب ...
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵۴۔ رسالہ در شناختن احکام سال ترکان (ش ۱۶۰۰/۴۶۵۰)

- مصنف : نامعلوم
 اوراق : ۵ تا ۵۵ : خط : نسخ
 کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۷
تقطیع : ۲۲ × ۱۴ م

آغاز: الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله اجمعين -
این رساله است در شناختن احکام سال ترکان کد چگونه نگاه دارند در حدود . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵۵- رساله در صنعت کوه (ش ۳/۱۹۳۰/۴۹۴۲)

مصنف : رومی الحسینی
اوراق : ۳۱ تا ۳۶ (ناقص الاول)
سطور : مختلف
تقطیع : ۲۶ × ۱۷ م
خط : نستعلیق
کاتب : نام معلوم
تاریخ کتابت : نام معلوم

آغاز: . . . نبوی صلی الله علیه وسلم بدین ناطق ، الصلوة عاد الدین . . . و
از شرائط معرفت قبله است پس چون بر طالبان دین و سالکان راه یقین واجب و لازم است
که علم نجوم و هیئت . . . دانند

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵۶- ایضاً (ش ۲/۴۲۷/۳۴۳۲)

اوراق : ۲۴ ب تا ۳۱ الف
سطور : ۱۹
تقطیع : ۲۷ × ۱۷ م
خط : نستعلیق
کاتب : نام معلوم
تاریخ کتابت : نام معلوم

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵۷- رساله در صنعت اصطربلاب (ش ۱/۴۲۷/۳۴۳۲)

مصنف : سید علی جعفری رومی
اوراق : ۱ تا ۲۴
سطور : ۱۹
تقطیع : ۲۷ × ۱۷ م
خط : نستعلیق
کاتب : نام معلوم
تاریخ کتابت : نام معلوم

آغاز: سپاس و ستائش مرصانع قدیم و قادر حکیم را که زمین و آسمان بصنائع
و بدائع و عجائب و غرائب مصنوع اوست و اختلاف زمین و آسمان و لیل و نهار دلیل
و حدانیت اوست . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵۸- رسالہ در صنعت اصطربلاب

بیست باب پیرجندی (ش ۴/۱۹۳۰/۴۹۳۲)

مصنف : عبدالعلی پیرجندی ، م ۸۹۳۴/۶۱۵۲۷
 اوراق : ۶۴ تا ۸۸ خط : نستعلیق
 سطور : ۱۵ کاتب : مہتاب رائے
 تقطیع : ۱۷ × ۲۶ م تاریخ کتابت : نامعلوم
 آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوات علی خیر البریة محمد و الہ اجمعین ،
 اما بعد این مختصر بیست در معرفت صنعت اصطربلاب شالی و جنوبی مشتمل بر بیست
 باب ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۵۹- ایضاً

(ش ۳/۴۲۷/۳۴۳۲)

اوراق : ۲۲ تا ۴۶ ب خط : نستعلیق
 سطور : ۱۹ کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۱۷ × ۲۷ م تاریخ کتابت : نامعلوم
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶۰- رسالہ در علم نجوم

(Ph III 12)
2982

مصنف : نامعلوم خط : نستعلیق
 اوراق : (۱۸ ناقص الاول و الآخر) کاتب : نامعلوم
 سطور : ۱۷ تاریخ کتابت : نامعلوم
 تقطیع : ۱۷ × ۲۲ م (تاریخ تالیف ۸۹۹۴ ؟) درج ہے
 اس مخطوطے پر عنوان درج نہیں - موضوع کے پیش نظر مندرجہ بالا عنوان لکھا
 گیا ہے -

آغاز : ... درجہ سنبلہ را بہ عطارد تعین کرده اند جمعیت این سخنہا آنست
 کہ چون اشرف ... بتجربہ چنان دریافت کرده اند کہ چون آفتاب در نوزدہم
 درجہ ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶۱- رسالہ در علم نجوم

(ش ۲/۱۰۲/۶۲۶۱)

مصنف : نامعلوم خط : نستعلیق

اوراق :	۴۱ ب تا ۶۵ ب	کاتب :	گل محمد
سطور :	۱۵	تاریخ کتابت :	نا معلوم
تقطیع :	۲۲ × ۱۲۶۵ م		

موضوع کو سامنے رکھتے ہوئے اس کا عنوان مندرجہ بالا لکھ دیا ہے۔ مخطوطے پر نام درج نہیں۔

آغاز : در آغاز این کتاب اول ... میگوید ... بدانکہ از سمت بکرماجیت هرگه یک صد و سی و پنج کم کردیم شا کہ سالباہن میشود ازان یک ہزار و چہار صد و چہل و دو کہ شا کہ کرہ لاکھو است از شا کہ سالباہن کم کردیم ہرچہ باقی ماند آنرا بیازدہ قسمت کنند و حاصل آن قسمت را چکر نام کردہ اند ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶۲۔ رسالہ در علم نجوم

(A Ph III 25)
143

مصنف :	نا معلوم	خط :	نستعلیق
اوراق :	۶۳ صفحے (نا مکمل)	کاتب :	سالک ؟ (سالک ؟) رام
سطور :	۱۲	تاریخ کتابت :	۵۱۲۲۹ ؟
تقطیع :	۲۱ × ۱۲ م		

آغاز : فوائد بر آوردن بر کہہ پہل باید دانست کہ مقدار سالہائے کہ از عمر گذشتہ باشند تا شروع سالی کہ ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶۳۔ رسالہ در علم ہیئت

(Ph III 120)
740

مصنف :	نا معلوم	خط :	نستعلیق (مائل بہ نسخ)
اوراق :	۴۰	کاتب :	نا معلوم
سطور :	۲۳	تاریخ کتابت :	۵۱۲۰۵ ؟
تقطیع :	۲۱ × ۱۲ م		

آغاز : شکر و سپاس و حمد بقیاس مر صانعی را کہ نقاش ابرو : بر کار تصویر و بقلم تقدیر صفحات افلاک را ... و ثوابت بیاراست و لقد زینا السماء بزینۃ الکواکب ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(A Ph III 8)
133

۶۴- رساله در علم هیئت

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۳۱
سطور : ۲۱
تقطیع : ۱۸×۲۳ م
خط : نستعلیق
کاتب : پنڈت گوری شنکر
تاریخ کتابت : ۱۸۶۲/۵۱۲۷۹
(مقام لاہور)

آغاز : الحمد لله الذی خلق سبع سموات طباقا و فی الارض مثلهن اقالیم و اطباقا
والصلوٰۃ علی من سما فاستوی و هو بالافق الاعلی ...
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶۵- رساله در معرفت ارقام تقویم (۳۹ ایل/۱۸۳۲۱)

مصنف : حاجی عبدالقادر
اوراق : ۴
سطور : ۱۵
تقطیع : ۱۵×۲۱ م
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوٰۃ والسلام علی النبی الامی اما بعد این
مختصریست در معرفت ارقام تقویم ... مشتمل بر مقدمه و در باب و خاتمه ...
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۲۳۷)
۳۱۰

۶۶- رساله در عمل ربع مجیب آفاق

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۸۶
سطور : ۱۴
تقطیع : ۱۱×۱۹ م
خط : شکسته آمیز
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : قرن دوازدهم هجری

آغاز : در معرفت عمل ربع آفاق کہ آنرا دستور خوانند و این آلتی است از
آلت های رصدیه خفیف الحجم کثیر الفواید کہ اکثر اعمال نجومی و امور حسابی
بطریق مناسب آلت روشن و مبرهن گردد ...
(مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری)

رساله در معرفت اصطrolاب از طوسی دیکھیے

بیست باب در معرفت اصطrolاب از طوسی

۶۷۔ رسالہ در معرفت اصطربلاب (ش ۵۰۷۶/۲۰۶۳/۴)

- مصنف : مولانا ناصر الدین عمر شیرازی کہ در ۵۶۹۷/۱۲۹۷ء میزیستہ
 اوراق : ۳۵ : خط : نستعلیق
 سطور : ۱۹ : کاتب : شیخ رستم لاہوری
 تقطیع : ۲۱ × ۱۵ م : تاریخ کتابت : در حدود ۱۱۰۵/۱۶۹۲ء
 آغاز : این مختصریست در معرفت اصطربلاب مشتمل بر چہل باب ، باب اول
 در القاب اصطربلاب و خطوط دواہر اصطربلاب ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶۸۔ رسالہ در معرفت اصطربلاب پر صد باب (Ph III 129 / 2002)

- مصنف : نوراللہ ابن محمد حسین شوشتری
 اوراق : ۹ ب - ۶ م : خط : نستعلیق
 سطور : ۱۹ : کاتب : نام معلوم
 تقطیع : ۲۶ × ۱۶ م : تاریخ کتابت : نام معلوم
 آغاز : حمد بیحد و ثنائی بیحد قادریرا کہ بدایع فطرت و صنایع حکمت اطباق
 سموات سبع را بی وسیلہ مدد و رابطہ غیر بید قدرت بر افراشت و صفای صحایف
 افلاک را بجواہر زواہر کواکب ناقب از ثوابت و سیار بیاراست ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۶۹۔ رسالہ در معرفت تقویم (۸۳۱۸ / اپریل ۳۶)

- مصنف : ابراہیم دہلوی
 اوراق : ۸ : خط : نسخ
 سطور : ۱۳ : کاتب : نام معلوم
 تقطیع : ۲۱ × ۱۵ م : تاریخ کتابت : ۱۲۳۲ھ (?)
 آغاز : سپاس بقیاس سزاوار بارگاہ صانعی بود کہ بساط فلک را بچراغ شب افروز
 کواکب فحول روز بیاراست ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۷۰۔ رسالہ در معرفت سمت قبلہ (۲۵۷ / ۳۱۳)

- مصنف : لطف اللہ مہندس بن استاد احمد معار لاہوری (۱۶۸۱ء تک زندہ تھے)
 اوراق : ۷ : خط : نستعلیق

سطور : ۱۰ : کاتب : نا معلوم
تقطیع : ۱۹ × ۱۰ م : تاریخ کتابت : قرن سیزدهم هجری
آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی رسولہ محمد و علی آلہ و
اصحابہ اجمعین و بدان اسعدک الله تعالی فی الدارين کہ (این) رسالہ ایست مختصر در
معرفت سمت قبلہ مشتمل بر دو باب . . .

[اورینٹل کالج میگزین (مئی ۱۹۵۹ء) میں شائع ہو چکا ہے]
(مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری)

رسالہ در معرفت صنعت اصطربلاب از بیرجندی دیکھیے
رسالہ در صنعت اصطربلاب از بیرجندی

۲-۷۔ رسالہ در معرفت کرہ (ش ۵/۶۳/۲۰۶/۵۰۷۶)

مصنف : نا معلوم خط : نستعلیق
اوراق : ۲۳۰ ب تا ۲۳۳ ب کاتب : شیخ رسم لاهوری
سطور : ۱۹ تاریخ کتابت : ۳۷ جلوس والا یعنی
تقطیع : ۲۱ × ۱۳ م جلوس اورنگ زیب عالمگیر (۱۱۰۰ھ/۱۶۹۲ء)

آغاز : الحمد لله الشاكرين والصلوة علی رسولہ محمد و آلہ و اصحابہ اجمعین ،
اما بعد این مختصریست در معرفت کرہ بر چہارده فصل . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲-۸۔ رسالہ در معرفت کرہ فلکی یعنی اسطرلاب (Ph III 129
2002)

مصنف : نا معلوم خط : نستعلیق
اوراق : ۱ تا ۹ کاتب : نا معلوم
سطور : ۱۹ تاریخ کتابت : نا معلوم
تقطیع : ۲۶ × ۱۶ م

آغاز : الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی حبیبہ محمد اکمل
المرسلین و علی جمیع اخواتہ [اخوتہ] من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین اما
بعد این رسالہ ایست در کیفیت عمل اسطرلاب . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۳- رساله در ہیئت (ش ۵۷۲۱/۲۳۰۲/۳)

(در معرفت علم فلکیات و کواکب وغیره ، مشتملبر مقدمه دو مقاله و خاتمہ)

مصنف :	علاء الدین علی قوشچی ، م ۶۸۷۹/۶۱۳۷۴
اوراق :	۱۳۲ تا ۱۶۵
خط :	نستعلیق
سطور :	۲۱
تقطیع :	۱۸×۲۶ م
تاریخ کتابت :	۸ رجب ۱۰۷۰/۱۰
مارس ۱۶۶۰ (عہد عالمگیر)	

آغاز : الحمد لله رب العالمین ، حمد الشاکرین والصلوات والسلام علی خیر خلقہ محمد و آلہ اجمعین ۔ اما بعد این کتابیست مشتمل بر یک مقدمہ و دو مقالہ و خاتمہ ، مقدمہ در بیان آنچه پیش از شروع درین علم دانستی است . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۴- ایضاً (Ph III 108 / 1427)

اوراق :	۴۰
خط :	نستعلیق
سطور :	۱۴
تقطیع :	۱۸×۲۳ م
کاتب :	قاضی محمد یوسف بن قاضی قطب الدین (کوٹ قاضی، گوجرانوالہ)
تاریخ کتابت :	۵۱۲۹۴

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۵- ایضاً (Ph III 153 / 2648)

اوراق :	۴۶
خط :	نستعلیق
سطور :	۱۳
تقطیع :	۱۵×۲۲ م
کاتب :	نا معلوم
تاریخ کتابت :	نا معلوم

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۲۶- ایضاً (ش ۳۲۳۷/۲۳۲)

اوراق :	۷۹ تا ۹۵
خط :	نسخ
سطور :	۲۴
تقطیع :	۱۷×۲۴ م
کاتب :	نا معلوم
تاریخ کتابت :	قرن چہاردهم ہجری

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۷۷- رساله در ہیئت و ملکیات (منظوم) (۶۲۸۳)

مصنف :	نامعلوم	خط :	نستعلیق
اوراق :	۵۰	کاتب :	نامعلوم
سطور :	۱۵	تاریخ کتابت :	۵۱۲۴۲/۷۱۸۰۷
تقطیع :	۱۳ × ۲۳		ص م

آغاز : حمد بیحد پادشاهی را که هست پیش قدرش پایه افلاک هست
خالق اصل وجود جسم و جان رازق وحش و طیور و انس و جان

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

رسالہ سی فصل از طوسی دیکھیے

مختصر در معرفت تقویم از طوسی

۷۸- رساله علم ہیئت (Ph III 93 / 1912)

مصنف :	نامعلوم	خط :	نستعلیق
اوراق :	۵۳ (ناقص الاول و الآخر)	کاتب :	نامعلوم
سطور :	۱۳	تاریخ کتابت :	نامعلوم
تقطیع :	۹ × ۱۶		ص م

آغاز : ... سطح نیز مستوی بود و غیر مستوی ، مستوی آن بود که میان هر دو نقطه که برو فرض توان کرد اگر بخط مستقیم وصل کنند آن خط ازان سطح بیسج وجه بیرون نیفتد ...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۷۹- رساله فی العمل بالربع المجیب (Ari II 111 / 2292)

مصنف :	بدر الدین محمد بن محمد بن احمد سبط معروف به الماردینی ، م ۷۹۰	خط :	نسخ شکسته آمیز
اوراق :	۲۰ تا ۲۴	کاتب :	عبدالله بن حسین البخاری النقشبندی
سطور :	۲۳	تاریخ کتابت :	۵۱۰۸۷
تقطیع :	۱۵ × ۲۱		ص م

آغاز : الحمد لله ... قال الشيخ الامام ... وبعد فهذه رساله فی العمل بالربع المجیب مشتملة علی مقدمة و عشرين بابا ... (عربی)
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۰- ایضاً (۵۲۰ سبط)

اوراق : ۵
خط : نستعلیق شکسته
سطور : ۱۵
تقطیع : ۱۱×۱۸ سم
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم
(عربی)

(پنجاب پبلک لائبریری)

۸۱- رسالة في الهيئة (ش ۳۵۰۴/۱۳۵۴)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۵۶ (ناقص الاول)
سطور : ۱۹
تقطیع : ۱۳×۱۸ سم
خط : نسخ
تاریخ کتابت : نامعلوم
کاتب : نامعلوم

آغاز : مستديرا استدارة الكرية لان الحركة عند المنطقة ومايلها اسرع بكثير
ما يلي القطب . . . (عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۲- رسالة في الهيئة (A-73 / 8649)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۳۸ (ناقص الاول)
سطور : ۱۹
تقطیع : ۱۶×۲۳
خط : شکسته آمیز
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : اذا لم يكن عليها لم يكن له عرض لجواز ان يكون الكوكب . . . (عربی)
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۳- رسالة في الهيئة (A--72 / 8648)

مصنف : نامعلوم (ناقص الاول)

اوراق : ۳۷
سطور :
تقطیع : ۱۶×۲۵ سم
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : بعد ذلك وقد ظن قوم ان هذا البعد هو عرض القمر . . . (عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۴- رسالہ قوس قزح (Arh II 10 E / 1326)

مصنف : ابو محمد مفتی محمد سعد اللہ بن الشیخ نظام الدین الحنفی المراد آبادی ،

۱۲۹۴ھ

اوراق : ۱۰۱ تا ۱۰۹ خط : نستعلیق

سطور : ۱۲ کاتب : فدا حسن

تقطیع : ۱۶ × ۲۵ سم تاریخ کتابت : ۱۲۶۳ھ

آغاز : تبارک الذی جعل السماء ذات قوس و بروج و دحا الارض ذات طرائق . . .

(عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۵- رسالہ معینہ در علم ہیئت (Ph III 91 / 1996)

مصنف : نامعلوم

اوراق : ۳۰ خط : نستعلیق

سطور : ۱۹ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۶ × ۲۵ سم تاریخ کتابت : ۱۳۱۰ھ

آغاز : سپاس و ستائش حضرت ذوالجلال را کہ نور دقایق حکمت او از ہر ذرہ

کائنات عالم تابانست و آثار بدایع قدرت او از ہر چیز وی از اجزای موجودات

درخشانست . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۶- رسالہ معینہ در علم ہیئت (Aph III 8 / 133)

مصنف : نامعلوم

اوراق : ۱ تا ۱۰۳ (صفحات) خط : نستعلیق

(مع تسمہ ۱۰۳ تا ۱۳۰) کاتب : پنڈت گوری شنکر

سطور : ۲۱ تاریخ کتابت : ۱۲۷۹ھ / ۱۸۷۲ء (بمقام لاہور)

تقطیع : ۱۸ × ۲۴ سم

آغاز : سپاس و ستائش حضرت عزت ذوالجلال . . . مقالہ اول : در مقدمات علم

ہیئت . . . باب اول : در مقدمانی کہ تعلیم بعلم ہندسہ دارد . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۷- رسالہ ہفتاد باب در عمل ربع مقنطر (۳۸ ایل/۸۴۲)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۶۰ (ناقص الاول)
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
سطور : ۱۳
تاریخ کتابت : ۱۲۳۲ھ (؟)
تقطیع : ۱۵×۲۱ سم

آغاز : آن . . . بلد برسد بخلاف بلدی کہ عرضش بیشتر از میل کلی باشد . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۸- رسالہ ہیئت

($\frac{\text{Ph III 12}}{2982}$)

مصنف : عبدالقادر بن حسن
اوراق : ۵۷ تا ۱۱۵ (ناقص الآخر)
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
سطور : ۱۷
تاریخ کتابت : نامعلوم
تقطیع : ۱۵×۲۲ سم

آغاز : حمد و سپاس بیقیاس خالقی را جل جلالہ و عم نوالہ و تعالی شانہ . . .
کہ عالم اکثر را با فضل اشکال بنگاشت و بجوابر زواہر سیارات و ثراہت بیار است
و مزین و منور گردانید چنانچہ در کلام مجید فرمود انا زینا السماء الدنیا بزینۃ الکواکب
. . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۸۹- زائچہ نامہ

($\frac{\text{Ph III 29}}{498}$)

مصنف : الغ بیگ بن شاہرخ بن امیر تیمور گورگان
اوراق : ۲۰
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
سطور : ۱۹
تاریخ کتابت : ۱۲۸۰ھ
تقطیع : ۲۰×۳۰ سم

آغاز : الحمد لله الذي جعل السماء فيها سراجا وقمرًا منيرًا وهو الذي جعل الليل والنهار . . . لمن اراد ان يذكر اواراد شكورا مالک الماک کہ مصباح صباح و جعلنا سراجا وهاجا افروخته حکمت او است . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Aph III 48)
148

۹۰۔ زائچہ نامہ

مصنف : کرپا ناتھ کھتری

اوراق : ۱۶ تا ۷۸

سطور : ۱۷

تقطیع : ۱۶ × ۲۸ سم

تاریخ کتابت : ۱۸۳۱/۵۱۲۳۷
(در شاہجہان آباد)

آغاز : سپاس بیحد و ستائش بیحد مر آفرید گاریرا . . . است کہ سر رشتہ تمامی مخلوقات را بہ نہد کرہ تقسیم فرمودہ . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۳/۲۳۲/۳۲۳۷)

۹۱۔ زبدة الهيئت

(مشمولہ ۳۰ باب در علم ہیئت و معرفت اجرام)

مصنف : نصیر الدین طوسی م ۵۶۷۲/۳/۱۲۷۳

اوراق : ۵۵ تا ۷۷

سطور : ۲۲

تقطیع : ۱۷ × ۲۳ سم

تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : بعد از سپاس و ستائش آفریدگار جل جلالہ و درود بر خاتم انبیاء محمد

مصطفی (صلعم) و بر اہل بیت . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Ph III 29 A)
667

۹۲۔ زبج الغ بیگ

مصنف : الغ بیگ بن شاہرخ ابن تیمور گورگان

اوراق : ۱۹۹

سطور : ۳۱

تقطیع : ۲۰ × ۳۰ سم

تاریخ کتابت : نامعلوم (قدیم نسخہ ہے)

آغاز : تبارک الذی جعل فی السماء بروجاً و جعل فیہا سراجاً و قمرانیراً و

هو الذی جعل اللیل والنهار خلفتہ لمن اراد ان یذکر او اراد شکورا . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۹۴- زیچ (الخ بیگ) : شرح (Ph III 29 B / 2007)

مصنف : نامعلوم	خط : نسخہ
اوراق : ۳۴۷	کاتب : نامعلوم
سطور : ۲۴	تاریخ کاتب : نامعلوم (نسخہ قدیم معلوم ہوتا ہے)
تقطیع : ۱۵×۲۵ س م	

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوٰۃ و السلام علی رسولہ و آلہ الطیبین و اصحابہ اجمعین ، مقدمہ در بیان حساب اہل تنجیم منجہاں بیست و ہشت حرف امت لاجد...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۹۴- زیچ جدید سلطانی (۸۸۶۰)

مصنف : الخ بیگ	خط : نستعلیق
اوراق : ۲۴۹	کاتب : محمد قضاعی (یا قضاعی)
سطور : ۲۲	معروف بہ خواجگی کاسہ
تقطیع : ۲۰×۲۷	تاریخ کتابت : نامعلوم

پہلا ورق غائب ہے -

آغاز: جہاں کرامت اند بخلت خلافت ... امامت مخصوص و ممتاز است بایہا الذین امنوا صلوا علیہ و سلموا تسلیا اما بعد چہن گوید اضعف عباد ... (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۹۵- زیچ محمد شاہی (۵۲۰ جے)

مصنف : راجہ جے سنگھ سوانی (ثانی) ۱۱۵۶/۵۱۷۳	خط : نستعلیق
اوراق : ۱۹۰	کاتب : نامعلوم
سطور : ۳ (؟)	تاریخ کتابت : ۱۲۲۷ھ در شاہجہان
تقطیع : ۱۸۷۵×۳۲۷ س م	آباد در عمل اکبر شاہی ثانی

آغاز: ثنائے کہ خرد خردہ بین مہندسان عقیدہ کشای در ادای دقیقہ ازان زبان اعتراف بعجز و قصور کشاید ...

یہ مخطوطہ ایک مکمل اور محفوظ نسخہ ہے - مطبوعہ نسخہ موجود نہیں ہے - بدین جہت نہایت قابل قدر مخطوطہ ہے -

(پنجاب پبلک لائبریری)

(Ph III 92)
1997

۹۶- ایضاً

اوراق :	۲۲۷ (ناقص الاخر)	خط :	نستعلیق
سطور :	مختلف	کاتب :	نا معلوم
تقطیع :	۲۰ × ۳۰ س م	تاریخ کتابت :	نا معلوم
[بعد رجحیت سنگھ (۹۶)]			

پہلے دو ورق مذہب اور دیدہ زیب ہیں۔ پختہ اور خوبصورت ہے۔ اس کے شروع میں ایک نوٹ اس نسخے کی اہمیت کو واضح کرتا ہے: ”مالک هذا الكتاب مصر رامداس خلف مصر منگل سین پروت سہاراجہ رجحیت سنگھ بہادر سرگباشی“ (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۱/۶۲۶۱)

۹۷- زیج مظفرشاہی

مصنف :	نا معلوم	خط :	نستعلیق
اوراق :	۱۵ تا ۲۹	کاتب :	گل محمد
سطور :	۱۵	تاریخ کتابت :	تیرہویں صدی ہجری (۹۷)
تقطیع :	۱۲ × ۲۲ س م		

آغاز : الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله محمد واله اجمعين حمد بيحد و ثناء بيعد مر حكيمي را كه . . . الحكمة من تشاء كلام قدرت و قادری را كه نه فلک بی ستون معلق بقدرت خود داشت . . .

سلطان مظفر شاہ کے زمانے میں تالیف ہوئی۔ یہ شاید حاکم گجرات (۹۱۷-۹۳۲/۱۵۱۱-۱۶۲۵ء) تھا۔ کوئی دوسرا نسخہ معلوم نہیں۔ مٹوری نے بھی اس کا ذکر نہیں کیا۔ بہت کمیاب نسخہ معلوم ہوتا ہے۔ (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۵۳۸۷)

۹۸- السبع الشداد

مصنف :	حسین بن الطباطبائی عطاء الله الحكيم كمال الدين		
اوراق :	۳۴	خط :	نستعلیق
سطور :	۱۰	کاتب :	محمد بدر الدین صدیقی
تقطیع :	۱۲ × ۱۹ س م	حنفی اشعری ما تردی	
تاریخ کتابت : ۱۲۵۰ھ			

آغاز : اما بعد حمد الله قیوم السموات العالی والصلوة علی نبیہ شمس الضحی

... فيقول الفقير الى رحمة الله الكريم... هذا مختصر في الهيئة... (عربی)

۱۲۰۹ میں ہندوستان میں طبع ہوئی -

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۹۹- ایضاً

(ش ۱۹۲۰/۱۹۳۲)

اوراق : ۸۴ تا ۹۱
سطور : ۱۹
تقطیع : ۲۷ × ۱۷ س م
خط : نسخ
کاتب : عبدالکریم بن احمد
تاریخ کتابت : نامعلوم
(عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۰۰- السر النجوم فی مخاطبہ النجوم (A Arb III 5 / 351)

مصنف : فخر الدین محمود بن عمر الرازی ، م ۵۶۰ھ
اوراق : ۲۴۶
سطور : ۱۷
تقطیع : ۱۶ × ۱۰ س م
خط : نسخ
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : الحمد لله الذي احاط بكل شئى علماً... فهذا كتاب يجمع فيه ما يخص ما
وصل اليها من علم الطلسمات والسحريات... (عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۰۱- شجره و ثمره (در علم رمل و نجوم) (۲۴۰ / ۳۲۳)

مصنف : (علی بن خلیل) الطرابلسی ، م ۵۸۴ھ / ۱۱۴۴ھ (?)
اوراق : ۱۳۷
سطور : ۱۴
تقطیع : ۱۳ × ۱۳ س م
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : در حدود ۸۷۸ھ / ۱۴۷۸ھ

آغاز : بسم الله الرحمن الرحيم... روایت کنند از حکای اوایل کہ این علم
نقطه آن علم است کہ بہ دانیال پیغمبر علیہ السلام رسیدہ است ایشان این علم بر
مردم پوشیدہ اند تا بدست ہر جاہل نیفتد کہ این اصرار حق است...

(مولوی محمد شفیع مرحوم کی ذاتی لائبریری)

۱۰۲۔ شرح بیست باب در معرفت اصطربلاب (ش ۵۳۱، ۵۵۲ نصیر عبد)

مصنف :	نظام الدین عبدالعلی بن محمد البیرجندی (م بعد ۵۹۳ھ)
اوراق :	۱۲۶ : خط : شکستہ آمیز
سطور :	۱۵ : کاتب : نا معلوم
تقطیع :	۲۵ × ۱۶ م : تاریخ کتابت : ۶ ربیع الثانی ۱۲۷۱ھ
	حسب ارشاد سید جمال الدین بخاری

آغاز : فاتحہ خطاب در پر باب و خانمہ مقال در ہمہ حال سپاس و ستائش حکیمی را سزد . . .

یہ کتاب علامہ نصیر الدین طوسی (م ۶۷۲ھ) کی مشہور تالیف ”بیست باب در معرفت اعمال اصطربلاب“ کی حامل متن شرح ہے۔

(پنجاب پبلک لائبریری)

۱۰۳۔ شرح تشریح الافلاک (Ph III 81 / 2025)

مصنف :	بہاء الدین العالمی
اوراق :	۷۳ : خط : نستعلیق
سطور :	۱۷ : کاتب : بشن داس لاہوری
تقطیع :	۲۵ × ۱۳ : تاریخ کتابت : ۱۳۰۳ھ/۱۸۸۵ء

آغاز : ربنا ما خلقت هذا باطلا افتاح عجیب است و ابتدا غریب متضمن حمد و ثنا بطرز حضور و ندای ربنا منادی منصوب است بیہمت اضافت و ہذا اشارت است بسوی آسمان و آنچه دروست و در آن تلمیح است بسوی آیہ شریفہ و ما خلقنا السموات والارض الا بالحق . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۰۴۔ شرح زیچ جدید سلطانی (زیچ النغ بیگ)

مصنف :	عبدالعلی بن محمد حسین بیرجندی
اوراق :	۲۵۲ : خط : نسخ
سطور :	۲۵ : کاتب : نا معلوم
تقطیع :	۲۹ × ۱۹ م : تاریخ کتابت : نا معلوم

(تاریخ تالیف ۹۲۹ھ)

آغاز : اجناس حمد و سپاس مرا از نوہم و انواع شکر بی قیاس مرا آن تخیل تباہی قدیر را سزد کہ مقف رفیع منبع قبہ خضرا مرصع . . .

نہایت اہم نسخہ معلوم ہوتا ہے - سلطان محمد صفوی مرتضوی کے مطالعہ میں رہا ہے -

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۰۵ - شرح ارنکوہل (ش ۵۲۰ - ۱۶۱)

مصنف : نا معلوم
اوراق : ۱۵۹
سطور : ۱۸
تقطیع : ۱۶ × ۲۲.۵ س م
خط : شکستہ
کاتب : نا معلوم
تاریخ کتابت : (غالباً قرن دوازدہم
ہجری)
آغاز : آغاز استخراج کتاب ارنکوہل کہ تصنیف و تالیف کردہ ...

(پنجاب پبلک لائبریری)

۱۰۶ - شرح الجغینی (ش - ۵۲۰ - ۵۲۱)

مصنف : (صلاح الدین) موسیٰ پاشا بن محمود المشہور بہ قاضی زادہ روسی
اوراق : ۱۰۲
سطور : ۱۵
تقطیع : ۱۶ × ۲۵ س م
خط : نستعلیق
کاتب : آبادرام (تحریر غیر واضح)
تاریخ کتابت : غالباً آغاز قرن دوازدہم
ہجری (۹)

آغاز : ... جعل الشمس ضیاء والقمر نورا و بسط علی بساط سبیط طلا ...
ذات بروج و سراج ... خلق سبع سماوات و من الارض مثلہن فی ستۃ ایام ... (عربی)
یہ کتاب (شرح جغینی) علامہ محمود بن محمد بن عمر الجغینی الخوارزمی (جو نوی
صدی ہجری کے علماء میں سے تھے) کی تصنیف المخلص (فی الھیئۃ البسیطۃ) کی
شرح ہے -

(پنجاب پبلک لائبریری)

۱۰۷ - شرح المخلص فی الھیئۃ

مصنف : موسیٰ بن محمد بن علی القاضی محمد الروسی المعروف بہ قاضی زادہ ،
م ۵۸۳۰ (۹)
اوراق : ۹۳
سطور : ۱۵
تقطیع : ۲۰ × ۲۳ س م
خط : نستعلیق
کاتب : نا معلوم
تاریخ کتابت : ۵۱۳۳۱

آغاز: الحمد لله الذى جعل الشمس ضياء والقمر نوراً و بسط على بساط البسيط
ظلا و حرورا... [عربى]

(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

۱۰۸- ايضاً (ش ۵۳۰۲/۱۸۷۰)

اوراق : ۸۲
سطور : ۱۹
تقطيع : ۲۱ × ۱۴ س م
خط : نیم شکستہ
کاتب : نا معلوم
تاریخ کتابت : ۱۰۹۵ھ
(عربى)

(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

۱۰۹- ايضاً (Arh III 175 / 1645)

اوراق : ۱۵۷
سطور : ۱۳
تقطيع : ۲۳ × ۱۳ س م
خط : نسخ
کاتب : نا معلوم
تاریخ کتابت : ۱۱۸۸ھ
(عربى)

(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

۱۱۰- ايضاً (ش ۳۳۹۰/۳۸۶)

اوراق : ۱ تا ۱۹
سطور : ۹
تقطيع : ۲۵ × ۱۷ س م
خط : نسخ
کاتب : نا معلوم
تاریخ کتابت : ۱۲۶۰ھ
(عربى)

(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

۱۱۱- ايضاً (ش ۲۳۹۷/۳۹۳)

اوراق : ۹۰
سطور : ۱۵
تقطيع : ۲۸ × ۱۶ س م
خط : نسخ
کاتب : نا معلوم
تاریخ کتابت : نا معلوم
(عربى)

(پنجاب يونيورسٹی لائبریری)

(Arh III 175 A)
2465

۱۱۲ - ایضاً

اوراق : ۶۷
سطور : ۱۴
تقطیع : ۲۵ × ۲۴ سم
خط : نستعلیق
کاتب : غلام اکبر
تاریخ کتابت : ۱۲۵۶ھ
(عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۳۸۶)
۳۳۹۰

۱۱۳ - ایضاً

اوراق : ۲۰ تا ۸۵ (ناقص الاخر)
سطور : ۱۹
تقطیع : ۲۵ × ۱۷ سم
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم
(عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Ph III 170)
1111

۱۱۴ - ایضاً

اوراق : ۱۳ (ناقص الاخر)
سطور : ۱۱
تقطیع : ۲۲ × ۱۵ سم
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم
(عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Arh III 173)
1311

۱۱۵ - شرح تشریح الافلاک

مصنف : عصمت اللہ بن اعظم بن عبدالرسول السہارنپوری ، م ۱۱۳۳ھ
اوراق : ۱۳۵
سطور : ۱۷
تقطیع : ۲۴ × ۱۶ سم
خط : نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : ۱۰۸۷ھ

آغاز : الحمد لله الذي خلق سبع سموات طباقا و جعل القصر فيهن نوراً و جعل الشمس سراجا . . . (عربی)

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۵۲۰ عدد - مصلح)

۱۱۶- شرح قوشچی

مصنف : محمد مصلح الدین اللاری الانصاری ، م بعد ۹۷۹ هـ

اوراق : ۱۸۷ (صفحات) خط : نستعلیق

کاتب : محمد جمال الدین علی البخاری سطور : ۱۵

التقوی (تا صفحه ۹۵) بعد ازان حکیم تقطیع : ۲۵ × ۱۶ م

امیر بخش

تاریخ کتابت : ۱۷ جادی الثاني ۱۲۷۳/۱۳

فروری ۱۸۵۷ء

آغاز : پایان نامه حمد بنام واجب الاعظام بادشاهی بود که وجود اجرام بی آرام علوی و ظهور اقسام اجسام سفلی از انوار بی زوال وجود اوست . . .
(پنجاب پبلک لائبریری)

(ش ۸/۱۰۶۴/۱۱۶م)

۱۱۷- علم نامه

(در فلکیات ، ہیئت ، نجوم ، اطلاعات درباره نور روز تقویم ترکی ، بکرسی ، فارسی ،

احکام خسوف و کسوف ، احکام زلزله ، و اطلاعات جغرافیائی)

مصنف : نامعلوم

اوراق : ۸۹ تا ۱۲۸ خط : نستعلیق

کاتب : نامعلوم سطور : ۱۵

تاریخ کتابت : نامعلوم تقطیع : ۲۲ × ۱۴ م

آغاز : بعد از حمد و سپاس قدسی اساس سبحانه و تعالی ، این علم نامه بزرگان متقدمین است که نو روز هدایت افروز عالم از ابتدای دور حکیمان بزرگمهر و زمان نوشیروان عادل از سر سال غره شهر محرم الحرام شده . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۲۲۳۱/۵۲۴۱)

۱۱۸- فیصله منجمین و مجتهدین اصفهان

(در باب تاریخ یزد جردی که در فریق پارسیان متنازعہ بود)

مصنف : محمد صادق الحسینی منجم اصفهانی و اسد اله منجم اصفهانی

اوراق : ۲۲ خط : نستعلیق

کاتب : محمد اسماعیل ابن محمد حسین طباطبائی سطور : ۱۳

تاریخ کتابت : ۱۲۴۴ هـ تقطیع : ۲۴ × ۱۸ م

آغاز : چون ما این دو طاؤفہ عظیم از مدعیان متابعت ملت حضرت ابراهیم علیہ

صلوات اللہ الملک الرحمن الرحیم کہ معروف اند بطائفہ فارس ساکنین بندر بمبئی و بعضی دیگر از بنادر ہندوستان در باب تاریخ متداولہ فیما بین ایشان کہ مشہور است بتاریخ فرس قدیم و بزد جردی اختلافی بہم رسیدہ . . .

اس میں تاریخ یزد جردی کے بارے میں دو رسالے ہیں۔ پہلا محمد صادق الحسینی منجم اصفہانی کا ہے اور دوسرا اسد اللہ منجم اصفہانی کا ہے۔ یہ دونوں ۱۲۳۳ھ/ ۱۸۲۷ء میں بمبئی میں لکھے گئے۔

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۱۹۔ کتاب بیست بابی (در معرفت کرہ) (Aph III 30 / 147)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۴۴
سطور : ۱۵
تقطیع : ۱۵ × ۱۸ سم
خط : نسخ
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : ۱۲۲۳ھ

آغاز : الحمد للہ رب العالمین و الصلوٰۃ والسلام علی سیدنا محمد و آلہ الطاہرین و اصحابہ اجمعین ، اما بعد بدانکہ این کتابیست در معرفت کرہ . . .
اس میں تقویم کے بارے میں بھی چند ابواب ہیں۔

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۲۰۔ کتاب در بیان ستارگان (ش ۱۶۳۴/۴۶۸۵)

(در علم نجوم با ۴۱ تصویر رنگین ستارگان)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۹۶ (ناقص الاول و الآخر)
سطور : مختلف
تقطیع : ۲۶ × ۱۶-۴۵ سم
خط : نستعلیق مائل بہ نسخ
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : باب نہم بر شخصہای اسفل اندر دلائل ستارگان چون سال . . . باشند

...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۲۱۔ کتاب در معرفت کرہ (۵۲۲۷۷۸ / ۵۲۶۱۶ مسأ)

مصنف : نامعلوم
اوراق : ۲۶
سطور : ۱۶
تقطیع : ۱۵ × ۲۲ سم
خط : نسخ و نستعلیق
کاتب : نامعلوم
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : بدانکہ این کتابیست در معرفت کرہ کہ ہر کہ برین عمل واقف شود از اسطرلاب مستغنی گردد و چند عمل کہ در اسطرلاب متحذر باشد حاصل توان کرد۔۔۔ (پنجاب پبلک لائبریری)

۱۲۲۔ کتاب زیج (ش ۱۵۲۱/۱۵۷۱)

مصنف : محقق طوسی [شاید زیج ایلخانی محقق طوسی (؟)]

اوراق : ۱۸۵ (ناقص الطرفین) خط : نستعلیق (نسخ آمیز)

سطور : ۲۷ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۸ × ۱۷ سم تاریخ کتابت : غالباً قرن نهم ہجری

آغاز : در جدول . . . نہاد کہ از ہر آنک جاغ کسکو (؟) ست چہ اگر در اول شبانروز آغاز کردی . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۲۳۔ کتاب الصور (۵۲۳ رحا)

یا

صور الکواکب

یا

الکواکب الثابتة

مصنف : ابو الحسن عبدالرحمن بن عمر الصوفی ، م ۳۷۶ھ

اوراق : ۳۷ خط : نستعلیق

سطور : ۱۶ کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۵ × ۲۲ سم تاریخ کتابت : ۵۲۱ھ (؟) (کاغذ اور نستعلیق

رسم الخط سے یہ نسخہ اوائل قرن

دوازدہم ہجری سے زیادہ پرانا

معلوم نہیں ہوتا)

آغاز : (؟) حال النجوم الفلکیة و الدوائر المملکیة مایاتی ذکرہ (؟) الذکرا التواریح

والحکم و الجدوال المحکمة و الصور المکملة . . . (عربی)

(۱۸۷۶ میں بمقام پیٹرز برگ طبع ہو چکی)

(پنجاب پبلک لائبریری)

۱۲۳- کرنکتوهل (؟) (ش ۳/۱۰۲/۶۲۶۱)

مصنف : نامعلوم

اوراق : ۲۶ تا ۹۵ (ناقص الاول) خط : نستعلیق

سطور : ۱۵ کاتب : گل محمد

تقطیع : ۲۲ × ۱۲۵ تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : . . . کرده ایام تاسه حاضر جمع کرده بر مجموعه افزایند روزها باشند از ابتداء هجرت رسالت تا زمان مطلوب و ازین روزها هفت هفت اندازند باقی را از پنجشنبه شمارند و نظر نکنند که با مدخل روز موافقت عمل صحیح است و الاخطا بود . . . (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۲۵- کفایت التعلیم در صناعت تنجیم (Ph III 76 A) 2008

مصنف : محمد ابن مسعود بن محمد زکی الغزنوی

اوراق : ۱۷۳ خط : نستعلیق

سطور : ۱۷ کاتب : عبدالحمید وزیر آبادی

تقطیع : ۲۹ × ۱۷ س م تاریخ کتابت : ۱۲۳۳ هـ

آغاز : اللهم تمم بالخیر سپاس خدائرا که آفریدگار است بی محامل حاجت و آفریدگار بدلائل و حجت و آفرید آسمان و زمین را از نقطه عدم دائره وجود و درود و ثنای بیشمار بر . . . بهتر و مهتر دنیا و آخرت محمد مقتدای پیغمبران و پیشوای این جهانیان ، آغاز کتاب هر مصنف که کتابی تصنیف کند باید که در اول وی هشت مقدمه بکار دارد . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۲۶- ایضاً (Aph III 5) 130

اوراق : ۱۳۸ خط : نستعلیق

سطور : ۱۹ کاتب : بودها هامل

تقطیع : ۲۵ × ۲۰ س م تاریخ کتابت : ۱۲۵۳ هـ

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۲۷- لوائح القمر (ش ۲۲۶۲/۵۲۷۲)

(مشمطبر مقدمه ، دو مقاله و خاتمه ، در علم اختیارات و ہیئت وغیره)

مصنف : نامعلوم خط : نسخ

اوراق : ۱۱۸ کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۷
تقطیع : ۱۲ × ۲۱ س م
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : اما بعد چنین گوید فقیر حقیر حسین بن علی . . . کاشفی . . . که چون
بمدد و دستیاری توفیق و پایدردی معارف تحقیق شش رساله . . . در علم نجوم ساخته و
پرداخته شد . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۲۸ - مجموعه محمودی

(در علم نجوم مبنی بر روایات ہیئت دانان)

مصنف : جمال بدهن افغان المعروف به خوطائی عرف ملاق
اوراق : ۱۱۹
خط : نستعلیق
سطور : ۱۶
کاتب : نامعلوم
تقطیع : ۱۲ × ۱۷ س م
تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : سپاس بقیاس م صانعی را که هفت طبق زمین بسط را با چندین هزار
ازهار کائنات بقدرت عالیہ خود از کتم عدم در بوستان وجود گردانید و ماوای مسکن
ہم ساخت . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

مختصر در معرفت اصطربلاب از طوسی دیکھیے

یست باب در معرفت اصطربلاب از طوسی

(Ph III 128)
2001

۱۲۹ - مختصر در معرفت تقویم

مصنف : نصیر الدین طوسی ، م ۵۷۶۲ / ۱۲۷۳
اوراق : ۱ تا ۱۹
خط : نستعلیق
سطور : ۱۹
کاتب : نامعلوم
تقطیع : ۱۸ × ۲۹ س م
تاریخ کتابت : ۵۱۳۰۶ / ۱۸۸۹ (۹)

آغاز : الحمد لله رب العالمین و الصلوٰۃ والسلام علی سیدنا محمد و آله اجمعین
اما بعد این مختصریست در معرفت علم تقویم مشتمل برسی فصل ، فصل اول در حساب
جمل کہ بنای تقویم بر آنست بدانکہ جمل جمع جملہ است و مدار حساب بر ہشت
جملہ باشد برین ترتیب ۱ بجد ۲ ہوز ۳ خطی ۴ کلہن ۵ سعفص ۶ قرشت ۷ نخذ
۸ ضظغ . . .
(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(ش ۱۱۷۵۲/۱۳۲۲۸)

۱۳۰۔ ایضاً

مصنف : نصیر الدین طوسی ، م ۵۶۷۲/۱۲۷۳
 اوراق : ۱۶ (۲۳ تا ۲۹)
 خط : نستعلیق
 سطور : ۲۹
 کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۱۳×۲۵ س م
 تاریخ کتابت : نامعلوم
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Ph III 12 / 2982)

۱۳۱۔ معائنہ نجوم

مصنف : نامعلوم
 اوراق : ۱۹ تا ۵۶
 خط : نستعلیق
 سطور : ۱۷
 کاتب : نامعلوم
 تاریخ کتابت : نامعلوم
 تقطیع : ۱۵×۲۲ س م

آغاز : الحمد لله رب العالمین حمد الشاکرین والصلوة والسلام علی خیر خلقه
 و آلہ اجمعین اما بعد این کتاب مشتمل است بر مقدمه و دو مقاله ، مقدمه در بیان آنکه
 بیش از شروع درین علم دانستی است و آن دو قسم است . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۳۲۔ مفتاح الافلاک (فارسی ترجمہ) (Ph III 100 / 1831)

مصنف : نامعلوم
 اوراق : ۹۱ (ناقص الآخر)
 خط : شکستہ
 سطور : ۱۲
 کاتب : نامعلوم
 تاریخ کتابت : نامعلوم
 تقطیع : ۲۲×۳۱ س م

آغاز : علم ہیئت آن علم است کہ در آن اشکال کواکب و اوضاع و العباد...

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۳۳۔ مفتاح الرصد

یا

(غلا ۵۲۰)

جامع بہادر خانی

مصنف : ابوالقاسم غلام حسین بن فتح محمد الکربلانی جونپوری (تیرھویں صدی
 کے اواسط کے ایک فاضل)

اوراق : ۳۴۱
 خط : رسمی مہیاءہ باشکال ہندسی
 سطور : ۲۷
 کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۲۲ × ۲۳ س م
 تاریخ کتابت : (۱۱۴۹ھ سال تکمیل ہے،
 نسخہ مولف معلوم ہوتا ہے)

آغاز : عنبرین طرازی را کہ از نوک خابہ وجدان بر سطح قرطاس بیان ار تسام
 پذیرد و مشکین نقاطی کہ از بطور مجر خیال بر صفحہ (صفحہ ؟) عیان جاگیرد . . .
 (یہ نسخہ نادر روزگار اور نہایت ہی قابل قدر ہے)

(پنجاب پبلک لائبریری)

(Aph III 31)
 148

۱۳۳ - مفتاح النجوم

مصنف : نامعلوم
 اوراق : ۱ تا ۴
 خط : نستعلیق
 سطور : ۱۷
 کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۱۶ × ۲۸ س م
 تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : بعد از حمد و سپاس شیرازہ بند شمس و قمر و مشتری سخن از بیت الشرف
 چنان طلوع نمود کہ رسد میدان اضطراب تقویم علم نجوم را آنت . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۳۵ - مقالہ از کتاب نفائس الفنون

(۵۲۰ آمل
 ۵۲۶، ۶۶ مس)

مصنف : محمد بن محمود آلایلی (یکی از فضلاء اوآخر قرن ہشتم ہجری)

اوراق : ۶۵
 خط : نسخ و نستعلیق

سطور : ۱۶
 کاتب : نامعلوم

تقطیع : ۱۵ × ۲۲ س م
 تاریخ کتابت : ۱۴ شوال ۱۱۶۷ (؟)

آغاز : مقالہ از کتاب نفائس الفنون در علم صور کواکب عبارتست از معرفت
 احوال کواکب بحسب اشکال و موضع ہر یک . . .

(پنجاب پبلک لائبریری)

۱۳۶ - مقالہ در تعین جہت قیامہ

(۹۵، ۳۲ - قبلہ
 ۵۲۶، ۶۶ - مس)

مصنف : نامعلوم
 خط : نسخ و نستعلیق

اوراق : ۲۰
 کاتب : نامعلوم

تاریخ کتابت : ۵۱۱۶۷

سطور : ۱۷

تقطیع : ۱۵×۲۲ ص م

آغاز : در دانستن طول از جزائر خالدران و عرض از خط استوا و انحراف و تمام آن سمت و جهت قبلہ بان۔ بدانکہ کعبہ نقطہ ایست مفروض جہت مسجد نماز و استخراج آن اہم . . .

اس کے آخر میں تین مزید اوراق (خارج از کتاب) شامل ہیں۔ جس میں سے بعض مسائل تقویمی، چند نقوش، کچھ یادداشتیں درج ہیں۔
(پنجاب پبلک لائبریری)

۱۳۷۔ مقالہ در حساب منجمین (۵۲۰ - دھر)

مصنف : دھرم داس خط : شکستہ آمیز خام

اوراق : ۲۸ کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۶ تاریخ کتابت : نامعلوم (غالباً اواخر

تقطیع : ۱۵×۲۲ ص م قرن سیزدہم ہجری)

آغاز : مقالہ دیگر در حساب منجمین در دانستن نامہای بروج، بدانکہ حکمانی متقدمین و منجان پیشین ہم فلکهای را نہ فلک می گویند . . .
(پنجاب پبلک لائبریری)

۱۳۸۔ منازل و اسامی ستارگان (ش ۱/۸۸۶/۳۹۳۸)

(در علم ہیئت و نجوم)

مصنف : نامعلوم خط : نسخ و شکستہ

اوراق : ۱ تا ۷ (فقط باب چہاردهم) کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۵ تاریخ کتابت : قرن سیزدہم ہجری

تقطیع : ۱۵×۲۳ ص م

آغاز : . . . باب چہاردهم زحل مشتری دگر مریخ، شمس و زہرہ عطارد و قمر است . . .

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

۱۳۹۔ مولود مبارک (۵۲۰ مو)

مصنف : نامعلوم خط : نستعلیق روشن و دیدہ

اوراق : ۱۶ کاتب : نامعلوم

سطور : ۱۲ : تاریخ کتابت : غالباً قرن دہم ہجری (۹)
 تقطیع : ۱۶ × ۲۳۰۵ م م
 آغاز : امداد شکر سپاس و اعداد حمد و ثنای حضرت آفرید گاری را جل جلالہ
 و عم نوالہ کہ مبدع کون و مکان و خالق انس و جان و رازق عالمیان است . . .
 یہ کتاب سلطان مظفر حسین بہادر بن سلطان حسین بہادر خان سلطان ہرات
 (المتوفی ۸۹۱۱ھ) کے زائچہ اور اس کے ثمرات کی تفصیل پر مشتمل ہے -
 (پنجاب پبلک لائبریری)

۱۳۱ - نامعلوم الاسم

(۵۲۰ لا)

مصنف : نامعلوم
 خط : نستعلیق شکستہ آمیز و
 اوراق : ۷۰ : شکستہ خام
 سطور : مختلف : کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۱۹ × ۲۱۵۵ م م : تاریخ کتابت : اواسط قرن دوازدہم
 ہجری
 آغاز : اس کے ابتدائی اٹھارہ اوراق مفقود ہیں - اس نسخہ کے پہلے صفحہ کی
 جداول کا عنوان یہ ہے -
 جداول الثوابت المرصودة بالرصد الکورکافی فی اول سنہ ہجری . . .
 (پنجاب پبلک لائبریری)

($\frac{\text{Ph III 145}}{2545}$)

۱۳۱ - نجوم بالا

مصنف : پنڈت راج پتہ
 اوراق : ۱ تا ۹۸ :
 سطور : ۱۵ :
 تقطیع : ۱۶ × ۲۵ م م : تاریخ کتابت : نامعلوم
 (تالیف ۱۲۰۳ھ/۱۸۴۷ء)
 آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد مر خالقی را سزد کہ طبقہ ہای افلاک را بہ
 ادوار و اشکال متلونہ در عرصہ ہوا برافروخت . . . [بہ] اجرام [و] کواکب نوری
 بخشید . . .
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(۳۲۸۲/۱۲۲۹/۱)

۱۳۲ - نجوم مالا

(ترجمہ کتاب بارہی در نجوم)
 مترجمہ : پنڈت راج بہیم ، برای نائب وزیر الملک آصف الدولہ

اوراق : ۱-۱۳ (ناقص الاخر) خط : نستعلیق
 سطور : ۱۰ کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۲۷ × ۲۹ ص م تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : نجوم مالا کہ پنڈت راج بہیم . . . برای نواب حیدر علی خان نائب
 نواب وزیر الملک آصف الدولہ بہادر ترجمہ کردہ اند از انتخاب بارہی . . .
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Ph III 117)
 1140 نجوم الصدر - ۱۳۳

مصنف : صدر الدین محمد بن زبردست خان فائز، م ۱۱۵۰ھ
 اوراق : ۲۵ خط : نستعلیق
 سطور : ۱۵ کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۲۳ × ۱۴ ص م تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : حمد و سپاس حکیمی را کہ آفریدگار عالم است و عالمیان و خلاق زمین
 است و زمان روز را بنور نیر اعظم منور نمود ولیالی را بہ چراغان کواکب مزین فرمودہ
 سزاست و درود بقیاس بر صدر بدر ساء رسالت و آئمہ اثنا عشر بروج ہدایت سلام اللہ
 علیہم اجمعین ، اما بعد چنین گوید . . . کہ فقیر را از صغر سن میل علوم غریبہ بسیار
 بود چنانچہ بقدر وسع در تحصیل آن خود را معاف نمیداشت بنابر آن بخاطر ناقص رسید
 کہ در معرفت تقویم . . . کہ اول مرتبہ تحصیل نجومست بعضی امور کہ شیخ را
 اکثر بان احتیاج میشود سطری چند برنگارد . . .

یہ نسخہ مصنف کا ہے یا مصنف کے پاس رہا - اس پر مصنف کی مہر پڑی ہوئی
 ہے - ابھی تک طبع نہیں ہوا -

(پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

(Ph III 27)
 496 ہیئت - ۱۳۴

مصنف : نامعلوم خط : نستعلیق
 اوراق : ۲۷ (تمام کتاب میں جداول ہیں)
 سطور : ۳۴ کاتب : نامعلوم
 تقطیع : ۳۰ × ۲۰ ص م تاریخ کتابت : نامعلوم

آغاز : جدول حرکت شمس در سال های و ماہ های عربی . . .
 (پنجاب یونیورسٹی لائبریری)

نوٹ : اس جائزے کی تدوین میں مندرجہ ذیل فہارس سے بھی استفادہ کیا گیا ہے :

- ۱- لاہور، پنجاب پبلک لائبریری، تفصیلی فہرست مخطوطات عربیہ، مرتبہ منظور احسن عباسی، ۱۹۵۷ء۔
- ۲- لاہور، پنجاب پبلک لائبریری، تفصیلی فہرست مخطوطات عربیہ، مرتبہ منظور احسن عباسی، ۱۹۶۲ء ضمیمہ (۱)
- ۳- لاہور، پنجاب پبلک لائبریری، تفصیلی فہرست مخطوطات فارسیہ، مرتبہ منظور احسن عباسی، ۱۹۶۳ء
- ۴- لاہور، پنجاب یونیورسٹی، مجمل فہرست مخطوطات مولانا محمد حسین آزاد، (خطی)
- ۵- لاہور، پنجاب یونیورسٹی، فہرست مخطوطات شفیق (بہ فارسی و اردو و پنجابی) مرتبہ داکٹر محمد بشیر حسین، ۱۹۷۲ء
- ۶- لاہور، پنجاب یونیورسٹی، ادارہ تحقیقات پاکستان، فہرست مخطوطات شیرانی، مرتبہ داکٹر محمد بشیر حسین، ۱۹۷۳ء (ج-۳)
- ۷- Storey, C.A. *Persian Literature, a bio-bibliographical survey*, London: Luzac & Co. 1958. V. II, Pt. I